

Мілагучнасць беларускай мовы і яе праявы на
прыкладзе беларускіх калыханак

Красікаў Сяргей Генадзевіч
навуковы кіраўнік
Севелева Людміла Міхайлаўна
*Ордэна Працоўнага Чырвонага
Сцяга гімназія № 50 г. Мінска*

Мінск, 2022

Анатацыя

У гэтай працы даследуюцца праявы мілагучнасці беларускай мовы на розных узроўнях – гукавым (фанетычным) і словабудоўчым (марфалагічным). Моўны матэрыял бярэцца з ліку беларускіх калыханак – народных і сучасных.

На фанетычным узроўні ў кола нашага зроку трапляюць асаблівасці беларускай мовы, якія робяць вымаўленне больш зручным і прыемным (пераход *л, в* → *ў*, падвоеныя мяккія зычныя, прыстаўныя гукі). Колькасна даследуецца гукавая структура склада і прапорцыя «галосныя»:«зычныя». Рэзультаты параўноўваюцца з іншымі мовамі.

На марфалагічным узроўні даследуюцца памяншальна-ласкальныя суфіксы як словабудоўчы сродак мілагучнасці. Колькасна вывучаецца іх сустракаемасць у розных часцінах мовы. Рэзультаты параўноўваюцца з сучаснымі калыханкамі.

Ключавыя словы: мілагучнасць, ласкальнасць, суфікс.

Аб'ект даследавання: беларускія калыханкі.

Прадмет даследавання: словы з памяншальна-ласкальнымі суфіксамі.

Мэта даследвання: пацвердзіць мілагучнасць беларускай мовы з дапамогай лічбавых паказчыкаў.

Змест

Анатацыя.....	2
Змест.....	3
Уводзіны.....	4
Вымяральныя праявы мілагучнасці.....	5
1. Фанетычныя праявы мілагучнасці на прыкладзе калыханак.....	5
2. Марфалагічныя праявы мілагучнасці на прыкладзе калыханак.....	7
Высновы.....	10
Бібліяграфія.....	11
Дадаткі.....	12
Дадатак 1. Калыханкі, выкарыстаныя для падліку суфіксаў.....	12
Ходзіць кот па сенажаці [2, 4].....	12
Спі, дзяўчынка-малайчынка (В. Аколава) [1].....	12
Ноч рассыпала зораў вагні (Н. Арсеннева) [1].....	13
Дадатак 2. Падлік памяншальных суфіксаў у народнай калыханцы «Ходзіць кот па сенажаці».....	13
Дадатак 3. Падлік памяншальных суфіксаў у сучаснай калыханцы “Спі, дзяўчынка-малайчынка”.....	14
Дадатак 4. Падлік памяншальных суфіксаў у сучаснай калыханцы “Ноч рассыпала зораў вагні”.....	15

Уводзіны

Яшчэ ў першым класе, калі мы пачыналі вывучаць беларускую мову, настаўніца сказала, што наша беларуская мова — адна з самых мілагучных моў у свеце. Я засумняваўся.

Зараз я вучуся ў пятым класе. Мне захацелася праверыць сцвярджэнне, што беларуская мова стаіць на другім месцы ў свеце па мілагучнасці пасля італьянскай [3].

Мая работа пачалася ў бібліятэцы і анлайн. Праўда, шмат якія крыніцы згадваюць гэты тэзіс. Але я рашыў, што сам праверу гэта сцвярджэнне. Правяраў я яго на самых мілагучных тэкстах — калыханках.

Дома у нас ёсць зборнік народных калыханак [4]. Я часценька адгортваў гэтыя тэксты і перачытваў калыханкі, у якіх галоўны герой — мой любімы кот (котачка). Без ката не абыходзілася ніводная хата. Ката сапраўды клалі ў люльку, каб дзіцяці ў ёй добра спалася. Кот дапамагаў закалыхаць дзіця. Зразумела чаму менавіта гэтыя калыханкі сталі прадметам майго даследвання. Тэксты сучасных калыханак я адшукаў у інтэрнэце [1].

Я высветліў, што мілагучнасць — навуковае паняцце і яе можна вымяраць [3]. Мілагучнасць у мове можа праяўляецца на розных узроўнях [6, стст. 67, 446]. Такімі даследваннямі займаецца навука лінгвістыка і два яе раздзелы – фанетыка і марфалогія. Далей я пакажу, як мілагучнасць праяўляецца на двух гэтых узроўнях.

Вымяральныя праявы мілагучнасці

1. Фанетычныя праявы мілагучнасці на прыкладзе калыханак

Першая праява мілагучнасці заключаецца ў тым, як мова **гучыць** (у яе **фанетыцы**).

Мілагучнасць мовы вызначаецца як суадносіны зычных і галосных гукаў [3, 5]. Склады, у якіх шмат зычных гукаў і мала галосных, нязручна вымаўляць. Яны ўспрымаюцца як непрыгожыя: **/хрушч/**, **/тлушч/** (1 галосная на 4 зычных).

Наадварот, калі колькасць галосных гукаў прыблізна супадае з колькасцю зычных, то такі склад прыемна і проста вымаўляць: *маладыя* **/ма-ла-ды-йа/** (1 галосная на 1 зычную).

Чым бліжэй прапорцыя «галосныя»:«зычныя» да 1:1, тым мілагучней вымаўленне. Я вымяраў сярэдняю мілагучнасць беларускай мовы на прыкладзе калыханкі «Палез кот на дулі...» [2, 4].

Калыханка
Люлі, люлі, люлі.
Палез кот на дулі,
А з дулі на бэльку.
Зваліўся з габэлькаў,
Зачапіўся за сучок,
І пабіў сабе бачок.

Падрыхтаваўшы фанетычную транскрыпцыю кожнага радка, я разлічыў колькасць зычных і галосных гукаў у табліцы.

Табліца 1. Падлік мілагучнасці ў калыханцы «Палез кот на дулі»

Радок	Тэкст	Транскрыпцыя	Галосных	Зычных
1	Люлі, люлі, люлі,	/л'у-л'і-л'у-л'і/	4	4
2	Палез кот на дулі	/пал'эс кот па дул'і/	6	8
3	А з дулі на бэльку	/а з дул'і на бэл'ку/	6	7
4	Зваліўся з габэлькаў,	/звал'іўс'а з габэл'каў/	6	11

5	Зачап'іўся за сучок,	/зачап'іўс'а за сучок/	7	9
6	І пабіў сабе бачок.	/і паб'іў саб'э бачок/	7	7
Агульная колькасць гукаў			36	46
Прапорцыя “галосныя”：“зычныя”			1: 1,28	

Высновы. Як мы бачым, прапорцыя «галосныя»:«зычныя» блізкая да 1:1.

Гэта значыць, што **беларуская мова — мілагучная.**

А як абстаяць справы ў іншых мовах? Можа, гэта прапорцыя ва ўсіх мовах аднолькавая?

Я звярнуўся да навуковага кіраўніка за падказкай, дзе знайсці калыханкі на іншых мовах. На міжнародным сайце калыханак mamalisa.com [10] я знайшоў патрэбныя мне тэксты трох калыханак: арабскай [8], рускай [7] і італьянскай [9]. Такі ж падлік гукаў для кожнай з іх прыведзены ў табліцы.

Табліца 2. Разлік мілагучнасці замежных калыханак

Калыханка	Транскрыпцыя	Галосных гукаў	Зычных гукаў	Прапорцыя
Арабская калыханка «Ой, вінаградару!» [8]	/ya biyyā& l-ennab wa-l-ennabiya qowlo le-#ommī qowlo le-bayye #biyy xtdafowniy al-ghajar men that хауmat majdāliya/ ¹	35	60	35:60 = 1 : 1,71
Руская калыханка (В. Рабкова) [7]	/уш как сон хад'ил па лафк'э др'ома по палу бр'эла к машэ нашэй забр'эла/	22	31	22:31 = 1 : 1,4
Італьянская [9]	/nin:a nan:a nin:a oh qwesto bimbo a ki lo do ? se lo do al:a befana se lo t'jene una set:imana/ ²	33	34	33:34 = 1 : 1,03

Высновы: з чатырох моў — беларускай, рускай, арабскай, італьянскай — найбольш мілагучная – італьянская мова; найменш мілагучная – арабская мова. Прапорцыі мілагучнасці рускай і беларускай моў блізкія адна да адной.

¹ Тут /a, ā, e, i, ī, o/ — галосныя гукі, /#, b, g, j, d, x, w, y, h, l, m, n, &, f, q, t/ — зычныя (лацінка), кожная літара — адзін гук, #, & — спецыфічныя арабскія гукі.

² Падоўжаныя гукі як /n:/ я лічыў за адзін гук (як /n/).

Табліца 3. Параўнанне разлічанай мілагучнасці моў

Месца	Прапорцыя мілагучнасці “галосныя”: “зычныя”	Мова
1 (самая мілагучная)	1:1,03	італьянская
2	1:1,27	беларуская
3	1:1,45	руская
4 (найменш мілагучная з 4)	1:1,71	арабская

Большую мілагучнасць беларускай мове надаюць (напрыклад, у параўнанні з рускай) [5, 6]:

- пераход *л, в* → *ў* («Адмарозіў лапку, // Прышоў грэца ў хатку» [4])
- асабліва меладычныя гукі: падвоеныя мяккія зычныя гукі: *дз, ц, л, і* г.д. («Заўтра будзе сонца ззяць /з’:/», «Са здзіўленнем /н’:/ пакемоны сны свае глядзяць» [1])
- На фоне мяккіх гукаў цвердыя ствараюць дадатковую мелодыю.
- прыстаўныя гукі *в, і, а* («вачаняты», «ішоў малы Ягорачка», «як возера хвалі люляе» [1, 4])
- двойныя формы склонавых канчаткаў назоўнікаў і прыметнікаў («люльку пад грушаю ветрык пагушкае», параўн. з «грушай», «нам з табою спаць пара» [1]).

2. Марфалагічныя праявы мілагучнасці на прыкладзе калыханак

Другая праява мілагучнасці мовы ляжць у тым, як мова **пабудавана** (у яе **марфалогіі**), з якіх частак складаюцца словы.

Калыханкі насычаны словамі з памяншальна-ласкальнымі суфіксамі. Памяншальныя суфіксы могуць надаваць словам павагу, ласкальнасць, любоўнае стаўленне да героя, надаюць асобным радкам лёгкасць, робяць песні даходлівымі і зразумелымі [2].

Я даследваў асаблівасці гэтых суфіксаў у беларускіх калыханках.

На прыкладзе народнай калыханкі «**Ходзіць кот па сенажаці**» ([2, 4], гл. Дадатак 1) я зрабіў падлік памяншальных суфіксаў у розных часцінах мовы (гл. Дадатак 2).

**Табліца 4. Падлік памяншальных суфіксаў
у народнай калыханцы “Ходзіць кот па сенажаці”**

Часціна мовы	Агульная колькасць у калыханцы	Спіс і колькасць часцін з памяншальнымі суфіксамі	Частотнасць памяншальных форм	Суфіксы
Назоўнік	28	14: дзіцяці, сонечку-галубочку, Ганулечку, хацінка, дзетачка, дзяцінку, коцік, дрымотку (2), каток, плотку (2), Ганульцы	Памяншальныя формы назоўнікаў складаюць 50% ад усіх назоўных форм.	-іц; -ечк; -очк; -інк; -ачк; -ік; -к; -ок; -ул
Прыметнік	3	2: цяплянька, маленька	Памяншальныя формы прыметнікаў складаюць 67% ад усіх прыметнікавых форм.	-еньк
Дзеяслоў	20	2: начавацькі, калыхацькі	Памяншальныя формы дзеясловаў складаюць 10% ад усіх дзеяслоўных форм.	-кі
Займеннікі	6	1: усенькім	Памяншальныя формы займеннікаў складаюць 18% ад усіх займеннікавых форм.	-еньк

Высновы: найбольш насычаная памяншальна-ласкальнымі суфіксамі часціна мовы — прыметнік. Большасць прыметнікаў у тэкстах калыханкі маюць ласкальныя адценні. **Незвычайная з’ява:** памяншальныя суфіксы могуць далучацца не толькі да назоўнікаў і прыметнікаў, але і да дзеясловаў і займеннікаў [6, стст. 314, 488].

Народныя калыханкі складваліся цягам стагоддзяў. А ці актуальнае выкарыстанне гэтых суфіксаў у сучаснай мове? Я вырашыў правесці, ці карыстаюцца гэтымі сродкамі надання мілагучнасці сучасныя аўтары у сваіх

калыханках і правёў падобны разлік (гл. Дадаткі 3 і 4) для дзвюх сучасных калыханак: “Спі, дзяўчынка-малайчынка” і “Ноч рассыпала зораў вагні” ([1], гл. Дадатак 1).

Табліца 5. Памяншальныя суфіксы ў сучасных калыханках

Часціна мовы	“Спі, дзяўчынка-малайчынка”	“Ноч рассыпала зораў вагні”
Назоўнік	39%	48%
Прыметнік	0%	9%
Дзеяслоў	0%	0 %

Высновы: сучасныя калыханкі актыўна ўжываюць памяншальна-ласкальныя суфіксы. Часцей за ўсё яны сустракаюцца ў назоўніках, радзей – у прыметніках. Як і ў народных калыханках, прыблізна палова ўсіх назоўнікаў ужываецца ў памяншальна-ласкальных формах (50%, 48%).

ВЫСНОВЫ

Беларуская мова — мілагучная. Не дарма яе ставяць на другое месца пасля італьянскай. У гэтым даследванні я пацвердзіў гэта праз колькасны разлік.

Мілагучнасць праяўляецца ў тым, як мова **гучыць**, і ў тым, як **будуюцца** яе словы (навукова кажучы, на **фанетычным** і **марфалагічным** узроўні).

1. На узроўні **гучання** (фанетыкі) мілагучнасць праяўляецца шмат у якіх характарыстыках (пераход *л, в* → *ў*, падвоеныя мяккія зычныя, чаргаванне мяккіх і цвёрдых зычных, прыстаўныя гукі). Агульнае імкненне гэтых з'яў — разасяродзіць, разгрупаваць збегі зычных і збегі галосных, каб наблізіць склад да формы, у якой на адну галосную прыходзіцца адна зычная. Колькасна гэта выражаецца праз прапорцыю галосных і зычных у словах і сказах мовы. У гэтай рабоце я сам вылічыў такую прапорцыю ў беларускай мове (1:1,28) і іншых мовах. На прыкладзе калыханак я пацвердзіў тэзіс аб тым, што беларуская мова — адна з самых мілагучных моў свету (другая пасля італьянскай у прыкладзе, які вывучаў я).

2. На ўзроўні **будовы слова** (марфалогіі) мілагучнасць праяўляецца ў актыўным ужыванні памяншальна-ласкальных суфіксаў. У гэтай рабоце я пацвердзіў, што такія суфіксы становяцца абавязковымі для надання выразнасці. Яны могуць ужывацца не толькі ў назоўніках і прыметніках, але нават у дзеясловах і займенніках! Сучасныя аўтары арыентуюцца на народную мову і ўжываюць суфіксы, каб зрабіць мову мілагучней. Так, праз стагоддзі захоўваецца вялікі ўзровень памяншальна-ласкальных форм у назоўніках: палова (!) назоўнікаў у даследаваных тэкстах — памяншальна-ласкальныя.

Такім чынам, мілагучнасць — гэта шматузроўневая характэрная рыса беларускай мовы, якую мы захоўваем праз стагоддзі.

Бібліяграфія

1. Букуязаў Дз. Калыханкі [Электронны рэсурс] / Рэжым дасягу: <http://bukuyazau.by/natatki/all/kalyhanki>. – Дата дасягу: 14.01.2022.
2. Вершаваныя жанры беларускага дзіцячага фальклору. Г. А. Барташэвіч. // Пад рэдакцыяй Кабашнікава К.П. – Мінск, Навука і тэхніка. 1976 – 168 с.
3. Дубоўка, Ул. Некаторыя прыватныя выпадкі мілагучнасці нашае мовы // Узвышша. — 1927. — № 4.
4. Калыханкі: Вершы: [Для дашк. і малод. шк. узросту] / Уклад. У.Ліпскі. – Мн. : Юнацтва, 1995. – 55 с.
5. Мова нанова: мілагучнасць беларускай мовы: [Электронны рэсурс] / Рэжым дасягу: <https://www.movananova.by/zaniatki/zanyatki-151/teoryya-i-praktyka-movy-milaguchnasc-belaruskaj-movy.html>. – Дата дасягу: 14.01.2022.
6. Плотнікаў Б.А., Антанюк Л.А. Беларуская мова : лінгвістычны кампендыум.– Мн.: Інтэрпрэссэрвіс, Кніжны Дом. 2003. – 672 с.
7. Рябкова В. Уж как сон ходил по лавке: русская колыбельная [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://колыбельные-песни.рф/media/uzh-kak-son-hodil-po-lavke>. – Дата доступа: 14.01.2022.
8. Baji F. Hey, Grape Seller: An Arabic lullaby [Electronic resource] / Mode of access: <https://www.mamalisa.com/?t=es&p=4842>. – Date of access: 14.01.2022.
9. Quinchon S. Ninna nanna, ninna oh: An Italian lullaby [Electronic resource] / Translated by Monique Palomares and Lisa Yannucci. Mode of access: <https://www.mamalisa.com/?t=es&p=2168>. – Date of access: 14.01.2022.
10. Yannucci L. Mama Lisa's World: International Music & Culture [Electronic resource] / Mode of access: <https://mamalisa.com>. – Date of access: 14.01.2022.

Дадаткі

Дадатак 1. Калыханкі, выкарыстаныя для падліку суфіксаў

Ходзіць кот па сенажаці [2, 4]

Ходзіць кот па сенажаці,
Кліча сон ён да дзіцяці.
Ой, сонечку-галубочку,
Прыспі маю Ганулечку.
Ходзіць сон каля вакон,
А дрымота каля плота.
І пытае сон дрымоту:
— Дзе мы будзем начаваць?
— Дзе хацінка цяпленька,
Дзе дзетачка маленька,
А мы пойдзем начавацькі
І дзяцінку калыхацькі.

Ходзіць певень па капусце,
Носіць сон у белай хустцы.
Ўсенькім дзецям прадаваў,
А Ганульцы дарма даў.
Хадзіў коцік па плотку,
Збіраючы дрымотку.
Каток з плотку зваліўся
І дрымотку забыўся.
А-а, а-а, люлі,
Люлі-люлі-люлі,
А-а, а-а, спаці,
Я буду люляці.

Спі, дзяўчынка-малайчынка (В. Аколава) [1]

Спі, дзяўчынка-малайчынка!
Вырастай — хутчэй.
Кацярына-Кацярынка,
Ноч — каля вачэй.

Сон з падушкі — не скрані.
Лён-кашульку апрані.
Мамачку — прысні.

Спі, дзяўчынка-малайчынка.
Пад падушкай — дзень.
Кацярына-Кацярынка,
Расці-маладзей.

Сон з падушкі — не скрані,
Лён-кашульку апрані.
Бацечку — прысні.

Спі, дзяўчынка, малайчынка,
З сонцам рана ўстань.
Кацярына-Кацярына,
Вырастай да пань!

Сон з падушкі — не скрані.
Лён-кашульку апрані.
Беларускі край прысні.

Баю-бай! Спачывай!
Што благое — прамінай!

Ноч рассыпала зораў вагні (Н. Арсеннева) [1]

Ноч рассыпала зораў вагні,
Ў сінім небе яны патанулі.
Вее сон над прасторам зямлі,
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі.

Сее ночка чароўныя сны
Над палямі зямелькі-матулі.
Сніць усё... Сні-ж аб сонцы і ты...
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі...

З срэбных зораў, з чырвоных агнёў
Упляту я праменны вяночак,
Над галоўкай завешу тваёй,
Люлі, люлі, засні, мой сыночак.

З срэбных зораў, з чырвоных агнёў
Упляту я праменны вяночак,
Над галоўкай завешу тваёй,
Люлі, люлі, засні, мой сыночак.

Нібы плачучы, ў кропельках слёз
Прыгажунні-бярозы паснулі;
Гэта ў перлы прыбраў іх мароз.
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі.

Будуць зоркі малому свяціць,
Будзе з імі маленькі гуляць,
Будуць сны залатыя дарыць.
Люлі, люлі, мой сыночак.

Тыя перлінкі-слёзкі збяру,
Наніжу з іх пяцёркаў шнурочак
І на шыйку завешу тваю.
Люлі, люлі, засні, мой сыночак...

**Дадатак 2. Падлік памяншальных суфіксаў у народнай калыханцы
«Ходзіць кот па сенажаці»**

Часціна мовы	Агульны спіс і колькасць у калыханцы	Спіс і колькасць часцін з памяншальнымі суфіксамі	Частотнасць памяншальных форм	Суфіксы
Назоўнік	28: кот, сенажаці, сон (4), дзіцяці, сонечку-галубочку, ганулечку, вакон, дрымота (2), плота, хацінка, дзетачка, певень, капуста, дзяцінку, хустцы, дзецям, коцік,, дрымотку (2), каток, плотку (2), Ганульцы	14: дзіцяці, сонечку-галубочку, Ганулечку, хацінка, дзетачка, дзяцінку, коцік, дрымотку (2), каток, плотку (2), Ганульцы	50%	-іц; -ечк; -очк; -інк; -ачк; -ік; -к; -ок; -ул
Прыметнік	3: цяплянька, маленька, белай	2: цяплянька, маленька	67%	-еньк
Дзеяслоў	20: ходзіць (3), кліча, прыспі, пытае, будзем начаваць, пойдзем начавацькі, калыхацькі, носіць,	2: начавацькі, калыхацькі	10%	-кі

	прадаваў, даў, хадзіў, збіраючы, зваліўся, забыўся, спаці, люляці			
Займеннікі	6: ён, маю, мы (2), усенькім, я	1: усенькім	17%	-еньк

**Дадатак 3. Падлік памяншальных суфіксаў у сучаснай калыханцы
“Спі, дзяўчынка-малайчынка”**

Часціна мовы	Агульны спіс і колькасць у калыханцы	Спіс і колькасць часцін з памяншальнымі суфіксамі	Частотнасць памяншальных форм	Суфіксы
Назоўнік	33: дзяўчынка (3)-малайчынка (3), Кацярына (4)-Кацярынка (2), ноч, вачэй, падушкі (3), лен (3)-кашульку (3), мамачку, падушкай, дзень, сон (3), бацечку, сонцам, пань, край	13: дзяўчынка (3)-малайчынка (3), Кацярынка (3), кашульку (2), мамачку, бацечку	Памяншальныя формы назоўнікаў складаюць 39% ад усіх назоўных форм.	-ынк(8); -ачк; -ечк
Прыметнік	3: хутчэй, благое, беларускі	0	Памяншальныя формы прыметнікаў, дзеясловаў, складаюць 0% ад усіх прыметнікавых, дзеяслоўных форм.	
Дзеяслоў	19: спі (3), вырастай (2), не скрані (3), апрані (3), прысні (3), расці-маладзей, устань, спачывай, прамінай	0		
Займеннікі	<i>адсутнічаюць</i>			

**Дадатак 4. Падлік памяншальных суфіксаў у сучаснай калыханцы
“Ноч рассыпала зораў вагні”**

Часціна мовы	Агульны спіс і колькасць у калыханцы	Спіс і колькасць часцін з памяншальнымі суфіксамі	Частотнасць памяншальных форм	Суфіксы
Назоўнік	44: ноч (2), зораў (4) вагні (2), небе, сон, прасторам зямлі, сыночак (7), агнёў (2), вяночак (2), галоўкай (2), кропельках слёз, прыгажуні-бярозы, перлы, мароз, перлінкі-слезкі, пяцёркаў-шнурочак, шыйку, ночка, сны (2), палямі, зямелькі-матулі, сонцы, зоркі	21: сыночак (7), вяночак (2), галоўкай (2), кропельках, прыгажуні, перлінкі-слезкі, пяцёркаў-шнурочак, шыйку, ночка, зямелькі-матулі	Памяншальныя формы назоўнікаў складаюць 48% ад усіх назоўных форм.	-очак (3); -к (6); -унь; -інк; -уль
Прыметнік	11: сінім, срэбных (2), чырвоных (2), праменны (2), чароўныя, малому, маленькі, залатыя	1: маленькі	Памяншальныя формы прыметнікаў складаюць 9% ад усіх прыметнікавых форм.	-еньк
Дзеяслоў	26: рассыпала (2), патанулі, вее, упляту, завешу (2), засні (3), плачучы, паснулі, прыбраў, збярэ, наніжу, завешу, сее, сніць, сні-ж, упляту, будуць (2), свяціць, будзе, гуляць, дарыць	0	Памяншальныя формы займеннікаў, дзеясловаў, складаюць 0% ад усіх займеннікавых, дзеяслоўных форм.	
Займеннікі	16: яны, мой (5), я, тваёй (2), іх (2), тыя, тваю, усе, ты, імі	0		